

ІСТОРІЯ

УДК 94(4):327.7 “1950/1960”

І.М. Баркалова

Донецький національний університет, Україна

РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ у 1950 – 1960-і рр. ХХ ст.

Стаття присвячена аналізу економічної інтеграції країн Західної Європи. У роботі представлено детальне дослідження пошуків нових форм співробітництва між країнами цього регіону. Автор робить висновок стосовно того, що економічна інтеграція в цьому регіоні відбувалась в двох основних напрямках. Перший напрям передбачав: а) гармонізацію політики різних країн в галузі економіки; б) створення єдиних зовнішніх тарифів. Другий напрям відкидав ідею повної інтеграції на користь створення зони вільної торгівлі.

Ключові слова: економічна інтеграція, Західна Європа, єдині зовнішні тарифи, зона вільної торгівлі.

ХХ століття увійшло в історію як століття контрастів, соціальних, військових та економічних катаклізмів. Друга половина ХХ століття була збагачена фундаментальними зміщеннями та новими явищами у сфері міжнародно-економічних, політичних та правових відносин.

Багато століть Західна Європа асоціювалась з роздробленістю народів та держав, гострим суперництвом й постійними збройними конфліктами. У ХХ ст. саме Західна Європа була джерелом та головним полем двох руйнівних світових воєн. За останні півстоліття ситуація в цій частині земної кулі радикально змінилась. Відтепер ніде у світі не існує таких тісних відносин міждержавного співробітництва. Ніде більше не створені настільки міцні та ефективні гарантії не допуску антагонізмів між сусідніми державами. Ніде міжнародні кордони не є такими прозорими для руху товарів, послуг й факторів виробництва. Все це стало можливим завдяки європейській інтеграції.

На сьогодні Рада Європи та ЄС об'єднують країни Західної, Центральної та Східної Європи. Було б невірно уявляти сучасний Європейський союз як геніальне творіння його «батьків-засновників», які з самого початку мали перед очима конкретну стратегічну ціль. Навпаки, теперішні структури ЄС є продуктом об'єктивно обумовленого, хоча і спірного розвитку Західної Європи у післявоєнний період. Звернення до історії «європейського будівництва», до різноманітних планів «об'єднання Європи» дозволяє краще зрозуміти інтеграційні процеси, які відбуваються в Європі. Європейська інтеграція охопила країни Західної, Центральної та Східної Європи і цей процес продовжується посиленними темпами. У зв'язку з цим вивчення історії європейської інтеграції стає особливо актуальним, що і визначає **мету даної статті**.

Аналіз сучасного стану розвитку європейських інтеграційних процесів неможливий без врахування історії розвитку ідеї об'єднання Європи та основних теоретичних підходів, що були започатковані та розвивалися протягом декількох сторіч європейської історії. Тому вивчення різних аспектів та форм існування «європейської ідеї» має важливе значення для розуміння суті всіх сучасних теорій та концепцій створення об'єднаної Європи, а також практичних заходів щодо їхньої реалізації. В умовах, коли в ЄС відбувається пошук стратегічних шляхів розвитку, трансформації внутрішньої структури та географічного розширення через приєднання нових членів теоретичне визначення майбутнього Європейського Союзу знову перетворилося в актуальну задачу для політичних еліт та наукового співтовариства.

На жаль, ступінь розвитку України, однієї з країн Європи, не є достатнім для вступу в європейське співтовариство. Також рівень знань громадян України про історію європейських інтеграційних процесів залишається на низькому рівні. У статті ми зробили спробу розглянути лише один аспект розвитку інтеграційних процесів у Західній Європі у 1950 – 1960-і рр. ХХ ст. – економічну інтеграцію. Але у наш час, час коли європейська інтеграція набуває все більш важливого значення, всі концепції, ідеї та сфери об'єднання Європи потребують подальшого вивчення.

Такі автори, як В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко, В.А. Манжола, М.М. Білоусов, Л.Ф. Гайдуков, Д.В. Ченчик детально та ґрунтовно досліджують саме європейські інтеграційні процеси, їх розвиток, засади створення Європейського Союзу та механізми взаємодії країн в «малій Європі» [1], [2]. Досвід правового регулювання зовнішньоекономічних відносин у країнах-учасниках ЄС аналізувався в роботах В.К. Мамутова [3], Г.Л. Знаменського [4], І.П. Кияниці [5]. Крім того, вказана проблема висвітлювалася в роботах російських дослідників, зокрема, А.В. Грибачова, П.А. Даманова, І.Л. Іванова, Я.Ю. Климова, А.М. Суміна, Т.Д. Айткулова, Л.Ю. Василевської, В.В. Єгорова, А.Г. Давтяна, С.С. Треушнікова, Є.А. Кравченко та ін.

Отже, мета даної статті – розглянути основні етапи розвитку інтеграційних процесів в Західній Європі у 50 – 60-і роки ХХ ст.

Визначення мети дослідження передбачає вирішення автором низки наукових завдань:

1. Виокремити передумови і особливості зародження і розвитку економічної інтеграції в Західній Європі.

2. Проаналізувати основні етапи формування Європейського Союзу:

– перший етап пов'язаний зі створенням, за Паризьким договором (8 квітня 1951 р.), Європейського об'єднання вугілля і сталі (ЄОВС),

– другий етап пов'язаний з Римським договором (25 березня 1957 р.) про створення Європейського економічного співтовариства (ЄЕС) та Євратому,

– третій етап пов'язаний з об'єднанням в 1967 р. трьох співтовариств (ЄОВС, ЄВРАТОМ, ЄЕС) і створенням Європейських співтовариств (ЄС). До складу ЄС спочатку увійшли 6 країн: Франція, Бельгія, ФРН, Люксембург, Італія, Нідерланди.

Об'єктом нашого дослідження є міжнародна економічна інтеграція, що характеризується взаємним сплетінням економік різних країн, проведенням узгодженої державної політики як у взаємних економічних відносинах, так і у відносинах з третіми країнами, а предметом – аналіз пошуків нових форм співробітництва між країнами Західної Європи у 50 – 60-і роки ХХ ст. (на прикладі економічної сфери).

Коріння сучасних міжнародних економічних відносин сягають у глибоку давнину. Вони почалися з елементарних форм «міжнародної» торгівлі на базі натурального обміну між окремими особами, сім'ями і племенами. Об'єктами обміну були, як правило, надлишки окремих товарів та знаряддя виробництва.

Міжнародна торгівля як торгівля між країнами виникла в епоху рабовласницького ладу. Для обміну призначалися переважно предмети розкоші, окремі види сировини та раби. Значно більшого розвитку набула міжнародна торгівля з виникненням капіталізму, тобто з переходом від натурального господарства до товарно-грошових відносин. Поява великого машинного виробництва, поліпшення умов транспортування, всебічний розвиток ринкових відносин утворили можливість і необхідність поширення зовнішньої торгівлі. У торгівлю були залучені практично всі країни світу. Виник світовий ринок, а з переходом в кінці ХІХ ст. до монополістичного капіталізму утворилася світова система господарства. Об'єктом міжнародних відносин стала не лише торгівля, а й фактори виробництва. Великий монополістичний капітал в погоні за надприбутками все частіше почав перетинати кордони країн, розширюючи міжнародний обмін. Почалася інтернаціоналізація господарських відносин, що разом з інтернаціональним капіталом сприяло

виникненню монополій. Між ними зав'язалася гостра боротьба за ринки збуту, джерела сировини, галузі вкладання капіталу. Результатом цієї боротьби став економічний поділ світу [6, с. 307-308].

Могутній монополістичний капітал економічно розвинутих країн, проникаючи на територію менш розвинутих країн, закріплювався там, забезпечуючи собі й політико-адміністративне панування, все більше беручи участь в їх політичному житті. Це призвело до завершення територіального поділу світу між великими країнами й утворення колоній. Почався специфічний колоніальний міжнародний поділ праці, особливістю якого є нав'язування колоніям тієї спеціалізації, яка вигідна капіталу монополій. В результаті колоніальні країни змушені були підпорядковувати своє господарство експортному виробництву окремих видів сировини, потрапляючи в кабальну залежність від могутніх країн, оскільки все інше вони повинні були ввозити в країну ззовні [7, с. 35].

Руйнування колоніальної системи світового господарства почалося після Першої світової війни і закінчилося в 60-х рр. ХХ ст. її крахом. У результаті світове господарство набуло сучасного вигляду і являє собою глобальний економічний організм, побудований на взаємозв'язку і взаємозалежності всіх країн і народів.

Його особливістю є взаємопроникнення економічних систем, яке визначається взаємозалежністю національних господарств. Національне виробництво стало інтернаціональним і набуло багатьох міжнаціональних і міжнародних ознак. Характерною для нього є активізація спільної підприємницької діяльності з широким залученням до країни іноземного капіталу, формування міжнародних господарських комплексів та виникнення міжнародної власності. Економічні відносини між країнами набули глобального характеру, стали міжнародними [1].

Ідеї створення домінуючого міждержавного утворення, які лунали протягом всієї історії Європи, з особливою силою почали набирати обертів після Другої світової війни. У післявоєнний період на континенті з'явився цілий ряд організацій – Рада Європи, Західноєвропейський Союз, НАТО.

Європейській Союз утворився в результаті послідовного розвитку процесу інтеграції країн Західної Європи, яка пройшла у своєму розвитку декілька етапів.

9 травня 1950 року вважається початком європейської інтеграції. Саме тоді міністр закордонних справ Франції Р. Шуман запропонував створити спільний ринок вугільної і сталеливарної продукції Франції, ФРН та інших західноєвропейських країн (пропозиція увійшла в історію під назвою «план Шумана»). Однією з головних цілей плану стало примирення Франції та Німеччини та недопущення між ними війни у майбутньому. Найважливішим засобом досягнення цієї мети мав стати механізм управління та наднаціонального контролю над виробництвом і торгівлею стратегічною для військових потреб продукцією – вугіллям та сталлю [8]. Контроль мав здійснюватись «вищим органом» (прообразом Європейської Комісії).

18 квітня 1951 року «план Шумана» було реалізовано через підписання Паризького договору про створення Європейського співтовариства вугілля і сталі (ЄСВС). До складу ЄСВС увійшли шість країн: Бельгія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина та Франція («європейська шістка», яка в подальшому стала «локомотивом» європейської інтеграції). Договір про ЄСВС набув чинності 23 липня 1952 року [9, с.151-188].

27 травня 1952 року країни «європейської шістки» підписують Договір про заснування Європейського оборонного співтовариства (ЄОС).

10 вересня 1952 року міністри закордонних справ країн-членів ЄСВС доручають Спільним зборам ЄСВС (прообразу майбутнього Європейського Парламенту) розробити проект Договору про створення Європейського політичного співтовариства (ЄПС). 10 березня 1953 року Збори закінчили роботу над проектом Договору. Однак ані ЄОС, ані ЄПС так і не стали реальністю. Вирішальну роль тут відіграла Франція, парламент якої після довгих дискусій у серпні 1954 року вирішив відкласти ратифікацію Договору про ЄОС. А це зробило недоречним і підписання Договору про ЄПС.

Таким чином, на початку 50-х років країнам «європейської шістки» не вдалося започаткувати інтеграцію в оборонній та політичній сферах. Інтеграція продовжувала розвиватись в інших сферах, передусім в економічній.

Наприкінці 1955 року на конференції у Мессіні країни «європейської шістки» домовились про заснування Європейського співтовариства з атомної енергетики (Євратому).

На початку 1957 року керівники урядів «європейської шістки» вирішили поряд з Євратомом створити також і Європейське економічне співтовариство (ЄЕС).

23 березня 1957 року у Римі відбулося підписання Договору про створення Європейського економічного співтовариства (ЄЕС) та Договору про створення Європейського співтовариства з атомної енергетики (Євратом) [5].

Метою ЄЕС визначалося усунення внутрішніх торговельних бар'єрів усередині Співтовариства (створення зони вільної торгівлі), створення митного союзу і, нарешті – створення спільного ринку (забезпечення вільного руху по території країн-учасниць Співтовариства товарів, послуг, капіталу, робочої сили).

Метою Євратому визначалась співпраця країн-членів у використанні ядерної енергії у мирних цілях. Обидва договори набули чинності 1 січня 1958 року і ввійшли в історію під назвою «Римські договори» [10].

8 квітня 1965 року було підписано Договір про злиття виконавчих органів ЄСВС, Євратому та ЄЕС. 1 липня 1967 року цей Договір набув чинності. У результаті була створена єдина структура інститутів, що забезпечують розвиток європейської інтеграції. Основними інститутами стали Європейська Комісія, Рада Європейських Співтовариств, Європейський Парламент та Суд Європейських Співтовариств. У грудні 1974 року до цих органів додався новий – Європейська Рада, яка складається з глав держав та урядів країн-членів Європейських Співтовариств.

У 1968 році завершується формування зони вільної торгівлі та митного союзу (перших двох етапів інтеграції) Європейського економічного співтовариства (ЄЕС).

Наприкінці 1969 року завершується формування спільного ринку (третього етапу інтеграції) ЄЕС. Первісні цілі ЄЕС, визначені Римським договором 1957 року, виявились досягнутими. Необхідно було визначати подальші завдання для розвитку європейської інтеграції.

Історично найбільш рельєфно інтеграційні процеси виявились в Західній Європі. Із самого початку вони були викликані необхідністю відбудови економіки країн цього регіону після Другої світової війни. Для полегшення реалізації плану Маршала, 16 європейських країн в 1948 році створили організацію європейського економічного співробітництва, їх цілями були:

- стабілізація валют;
- об'єднання економічного потенціалу;
- поліпшення торговельних відносин [11, с. 10-11].

Однак ця організація виявилася слабкою і не змогла забезпечити необхідного економічного зростання. Пошук нових форм співробітництва відбувався в двох основних напрямках.

Перший напрям передбачав:

- а) гармонізацію політики різних країн в галузі економіки;
- б) створення єдиних зовнішніх тарифів.

Ці ідеї, врешті-решт, втілились у створення Європейського Союзу. Другий напрям відкидав ідею повної інтеграції на користь створення зони вільної торгівлі. Він передбачав також:

- а) зняття обмежень на шляху переміщення промислових товарів між членами зони;
- б) збереження структури зовнішніх тарифів кожної країни. Іншими словами, цей напрям передбачав надання кожній країні-учасниці організації вигоди від вільної торгівлі,

але залишало кожній з них можливість дотримуватись власних економічних цілей у відносинах з іншими країнами. Ці ідеї втілились у створення Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ). Шлях до Європейського Союзу був досить тривалим і важким [12, с.190-191]. Необхідно виділити такі основні етапи формування цього Союзу:

– Перший етап пов'язаний зі створенням за Паризьким договором (8 квітня 1951 р.) Європейського об'єднання вугілля і сталі (ЄОВС), який набрав чинності в серпні 1952 р. Творцями ЄОВС стали: Франція, ФРН, Бельгія, Люксембург, Італія, Нідерланди. Мета ЄОВС – сприяти економічному зближенню між країнами, які увійшли до нього, шляхом створення єдиного ринку вугілля і сталі. У 1953 р. скасовано митні обмеження в торгівлі залізом і бруктом, а дещо пізніше – і сталлю; в 1954 р. – на спеціальні сталі.

– Другий етап пов'язаний з Римським договором (25 березня 1957 р.) про створення Європейського економічного співтовариства (ЄЕС) та Євратому, котрий набрав чинності 1 січня 1958 р. Творцями ЄЕС і Євратому стали ті ж самі 6 європейських країн. Мета ЄЕС (Спільного ринка) – забезпечення постійного і збалансованого розвитку економік країн-учасниць, підвищення рівня життя населення шляхом забезпечення свободи переміщення капіталів, товарів і робочої сили. Мета Євратому – розвивати ядерну енергетику в країнах, що підписали договір. Це співтовариство дозволило побудувати низку АЕС, проводити спільні дослідження в галузі ядерної енергетики.

– Третій етап пов'язаний з об'єднанням в 1967 р. трьох співтовариств (ЄОВС, ЄВРАТОМ, ЄЕС) і створенням Європейських співтовариств (ЄС). До складу ЄС спочатку увійшли 6 країн: Франція, Бельгія, ФРН, Люксембург, Італія, Нідерланди; в 1973 р. – Великобританія, Данія, Ірландія; в 1981 р. – Греція; в 1986 р. – Іспанія, Португалія. Цілі ЄС – створення єдиної Європи шляхом поступового злиття національних економік і розвиток спільних інститутів [4, с. 63-65].

Ми вважаємо за потрібне розглянути саме другий етап становлення та розвитку ЄС, адже він безпосередньо стосується теми статті. Таким чином, саме Німеччина була однією з країн-засновниць Європейського об'єднання вугілля та сталі (прообразу сучасного ЄС), і зараз є дуже впливовим актором на міжнародній арені.

Необхідно відзначити, що вагомим чинником інтеграційних процесів у Європі стала необхідність протидії цілковитому домінуванню США у світовому господарстві. У 1948 р. США виробляли понад 60% сукупної продукції промислово розвинутих країн, на частку США припадало близько половини усіх довгострокових зарубіжних капіталовкладень і майже 80% усіх золотих запасів капіталістичного світу. Крім того, створена після війни система міжнародних валютних та інших економічних відносин, а також мережа міжнародних економічних організацій – МВФ, МБРР, ГАТТ – були побудовані таким чином, щоб зміцнити економічне становище і вплив США, які домінували і у політичних союзах: від НАТО до АНЗІУС. Жодна країна Західної Європи поодиноці не могла бути для США рівноправним партнером, для цього потрібен був міцний і довгостроковий економічний союз, єдиний господарський простір, який міг би зіставитися з національним господарством США [13, с.43].

Все це і обумовлювало необхідність консолідації західноєвропейської економічної еліти на власній основі. З цією метою у рамках утвореної 1949 р. Ради Європи було здійснено ряд проектів регіональної інтеграції – від об'єднань у межах окремих галузей промисловості до величезних проектів західноєвропейської федерації. За одним з таких проектів («план Шумана») у квітні 1951 р. було підписано Паризький договір про заснування Європейського об'єднання вугілля і сталі (ЄОВС) у складі Франції, ФРН, Італії, Бельгії, Нідерландів і Люксембургу з організацією не тільки спільного ринку чотирьох продуктів гірничорудної промисловості (вугілля, залізна руда, сталь і металобрухт), але й спільного регулювання обсягів виробництва і рівня цін, інвестиційних програм і раціонального використання робочої сили. Цей договір набув чинності у 1953 р [14, с. 123].

ЄОВС контролювало 60% виплавки сталі і 50% видобутку вугілля у Західній Європі. Таким чином, актуальність і необхідність дослідження цієї теми обумовлена рядом факторів.

По-перше, тим, що економічні зв'язки між країнами світу існували завжди, але з поглибленням міжнародного поділу праці економічний взаємозв'язок держав стає все більш важливим чинником процесу відтворення, задоволення суспільних потреб та розвитку світового господарства. На сьогодні обсяг міжнародної зовнішньої торгівлі перевищує 11 трлн дол. – понад третину сумарного ВВП країн світу. Зумовлено це тим, що підвищення ефективності господарської діяльності, скорочення суспільних витрат потребують постійного поглиблення спеціалізації виробництва при забезпеченні певного рівня його концентрації. Внаслідок цих процесів відбувається становлення, розвиток та розширення міжнародного співробітництва, формується світове господарство як економічна єдність, поглиблюється інтегрованість країн [15, с. 420-421].

По-друге, основою міжнародної економічної інтеграції є насамперед відповідний рівень економічного розвитку. Тому найвищого ступеня зрілості економічна інтеграція досягла у групі промислово розвинутих країн, передусім у Західній Європі. Саме тут успішно функціонує Європейський Союз – єдине поки що об'єднання країн, розвиток інтеграційних процесів у якому, послідовно пройшовши чотири попередні фази (зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз), дозволяє сьогодні говорити про створення валютного союзу – міжнародної економічної інтеграції найвищого ступеня. І, безумовно, етапи формування, еволюції ЄС, його організаційно-правова побудова, сфери діяльності, механізми прийняття рішень та забезпечення їх виконання є унікальним досвідом для будь-яких міжнародних інтеграційних утворень, для СНД також [15, с. 417-420].

По-третє, міжнародні економічні зв'язки країн Західної Європи завжди вирізнялись високою інтенсивністю. У повоєнні роки розвитку виробничої кооперації сприяли транснаціональні корпорації (ТНК). У Західній Європі в період 1946 – 1958 рр. було розташовано 40% зарубіжних філіалів ТНК в обробній промисловості, що створило у цьому регіоні густу мережу міждержавних мікроекономічних зв'язків. На їх основі стали розвиватися і макроекономічні зв'язки, тобто зв'язки між національними господарствами і країнами в цілому. Як наслідок – посилилась взаємозалежність промислово розвинутих країн Західної Європи [3, с. 3].

ЛІТЕРАТУРА

1. Копійка В.В. Європейський союз: заснування і етапи становлення / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко. – К., 2001.
2. Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування : [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко. – К. : Знання, 2009. – 751 с.
3. Мамутов В.К. Повніше використовувати техніко-юридичні засоби удосконалення законодавства / В.К. Мамутов // Право України. – 2008. – № 2. – С. 3-8.
4. Козик В.В. Світове господарство та міжнародні економічні відносини / В.В. Козик, Л.А. Панкова. – К., с. 63-73.
5. Кияница І.П. Імплементация норм международного права в правовой системе ФРГ : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.11 / І.П. Кияница ; НАН України. Інститут государства и права им. В.М. Корецкого. – К., 2004. – 17 с.
6. Майборода О.М. Конрад Аденауер (1876 – 1967) – ініціатор європейської інтеграції / О.М. Майборода // Науковий вісник Дипломатичної академії при МЗС України. – К., 2000. – Вип. 4. – С. 306-318.
7. Neuss V. Geburtshelfer Europas? Die Rolle der Vereinigter Staaten in europaischen Integrationsproze. 1945 – 1958 / V. Neuss. – Baden-Baden, 2000. – S. 35.
8. Декларация Шумана // Европа: новое начало. – М., 1994.
9. Договор, учреждающий Европейское объединение угля и стали // Угроза плана Шумана. Приложение. – М., 1954. – С. 151-188.
10. Гаврилюк О.В. Економічна інтеграція в сучасному світі / О.В. Гаврилюк, А.П. Румянцев. – Київ, 1995.
11. Европейский союз: Прошлое, настоящее, будущее. Документы Европейского Союза. – М., 1994. – Т. 1.

12. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини / І.М. Школа, В.М. Козменко. – Чернівці : Рута, 1996. – С. 187-195.
13. Монне Ж. Реальность и политика. Мемуары : пер. с фр. / Монне Ж. – М., 2001. – С. 43.
14. Кудряченко А.І. Європейська політика Федеративної Республіки Німеччини (1970 – 1991) / Кудряченко А.І. – К., 1996.
15. Концепция модернизации хозяйственного законодательства на базе Хозяйственного кодекса Украины (Проект) // Проблемы хозяйственного права и методика его преподавания: сборник научных трудов / редкол. : В.К. Мамутов, Г.Л. Знаменский и др.; НАН Украины. Институт экономико-правовых исследований. – Донецк: ООО «Юго-Восток, ЛТД», 2006. – С. 417-443.
16. Паньков В.С. Германия в Европейском Союзе: место, роль, интеграционная политика / В.С. Паньков // Экономика ХХІ века. – 2007. – № 1. – С. 3-27.
17. Шебанов А.Н. Европейское объединение угля и стали / Шебанов А.Н. – М., 1968.

И.Н. Баркалова

Развитие экономической интеграции в странах Западной Европы в 1950 – 1960-е годы ХХ ст.

Статья посвящена анализу экономической интеграции стран Западной Европы. В работе представлено детальное исследование поисков новых форм сотрудничества между странами этого региона. Автор делает вывод относительно того, что экономическая интеграция в этом регионе происходила в двух основных направлениях. Первое направление предусматривало: а) гармонизацию политики разных стран в сфере экономики; б) создание единых внешних тарифов. Второе направление отрицало идею полной интеграции в пользу создания зоны свободной торговли.

Ключевые слова: экономическая интеграция, Западная Европа, единые внешние тарифы, зона свободной торговли.

I.N. Barkalova

Development of economic integration of Western Europe countries in 1950 – 1960-th of the XX-th century

The article is devoted to the analysis of economic integration of Western Europe countries. A profound analysis of new interaction forms that happened in two main streams is represented in the work. Author makes a conclusion that economic integration occurred in two main streams. The first stream was: a) policy harmonisation of economic sphere in different countries; b) creation of the same external tariffs. The second stream rejected the idea of whole integration in favour of free trade zone creation.

Key words: economic integration, Western Europe, the same external tariffs, free trade zone.

Стаття надійшла до редакції 16.12.2013.